

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Ing. P. T., P.**, zastúpeného JUDr. O. P., advokátom, P., proti odporkyni **M. W.**, bytom P., **o vydanie bezdôvodného obohatenia 1 000 €**, vo veci vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica sp. zn. 7 C 10/2013, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 191/2013-31 zo dňa 21. augusta 2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 191/2013-31 zo dňa 21. augusta 2013 a uznesenie Okresného súdu v Považskej Bystrici č.k. 7 C 10/2013-23 zo dňa 12. marca 2013 **z r u š u j e** a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací podľa § 10 ods. 1 O.s.p. uznesením zo dňa 21. augusta 2013 sp. zn. 17 Co 191/2013-31 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým podľa § 96 ods. 1 O.s.p. zastavil konanie vo veci o vydanie bezdôvodného obohatenia 1 000 € z dôvodu, že kolízny opatrovník maloletých detí vzal návrh na začatie konania späť a o trovách konania rozhodol tak, že odporkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Odvolací súd po preskúmaní uznesenia súdu prvého stupňa na základe podaného odvolania navrhovateľa dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne posúdil otázku prípustnosti a účinnosti späťvzatia návrhu na začatie konania opatrovníkom maloletých detí,

ktoré navrhovateľ ako otec detí uviedol v podanom návrhu, a to maloletého M. W., nar. X. a maloletého P. W., nar. X., keď tvrdil, že zastupuje maloleté deti, v prospech ktorých žiadal matku o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré jej malo vzniknúť tým, že poberala celú sumu rodinných prídavkov, ktoré jej boli vyplácané v Rakúsku, kde pracovala a otec tvrdil, že na jej strane vzniklo bezdôvodné obohatenie, keď tieto peniaze nepoužívala na úhradu potrieb maloletých detí, a aj on má právo poberať časť tejto sumy ako otec detí. Súd prvého stupňa po zistení, že v konaní na strane navrhovateľa vystupujú maloleté deti a v predmetnej veci nemôže maloleté deti zastupovať ani jeden z rodičov, ustanovil maloletým deťom podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine za opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Považská Bystrica. Podľa názoru súdu, kolízny opatrovník bol následne oprávnený disponovať návrhom na začatie konania, a návrh vziať späť. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením navrhovateľa v podanom odvolaní, že kolízny opatrovník nebol oprávnený disponovať návrhom, ktorý podal navrhovateľ ako otec maloletých detí a nebol oprávnený podaný návrh vziať späť. Názor navrhovateľa, že ustanovenie § 31 Zákona o rodine upravuje tzv. hmotnoprávne zastupovanie maloletých detí pri právnych úkonoch a zastupovanie maloletých detí v konaní sa neriadi týmto zákonným ustanovením, odvolací súd považoval za nesprávny a poukázal na to, že podľa výkladu súdnou praxou rodičia nemôžu zastupovať svoje maloleté deti v žiadnom konaní, ktoré smeruje proti druhému rodičovi o úpravu pomerov k maloletým deťom a v týchto prípadoch je namieste ustanoviť maloletým deťom kolízneho opatrovníka a preto súd prvého stupňa opodstatnene ustanovil v konaní kolízneho opatrovníka, ktorý potom následne bol oprávnený aj disponovať návrhom na začatie konania a tento vziať späť. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že konanie v danej veci je potrebné podľa § 96 ods. 1 O.s.p. zastaviť.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ, ktorý žiadal aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a tiež aj uznesenie súdu prvého stupňa a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V dovolaní poukázal na odôvodnenie rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu a tvrdil, že sa nestotožňuje s právnym posúdením danej veci zo strany súdu a namietal, že proti jeho vôli bolo konanie zastavené, pričom návrh na začatie konania podal v záujme detí ako ich otec. Namietal, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, ako dôvod uviedol ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom

súdu odňala možnosť konať pred súdom. Namietal, že súd sa jeho návrhom vo veci samej vôbec nezaoberal a tým mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď súd zaujal chybný právny názor v tom, že nie je oprávnený maloleté deti zastupovať a tiež nesprávne súd postupoval, keď konanie zastavil na základe späťvzatia návrhu kolíznym opatrovníkom. Tvrdil, že je oprávnený maloleté deti v tomto konaní zastupovať a poukázal na dôvody, ktoré uviedol vo svojom odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu. Ustanovenie § 31 Zákona o rodine upravuje hmotnoprávne zastupovanie maloletých detí pri právnych úkonoch, na ktoré dieťa nie je spôsobilé. Ide napríklad o zmluvy, ale aj iné jednostranné právne úkony, smerujúce ku vzniku, zmene alebo zániku ich práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Zdôraznil, že v danom prípade ide o procesné zastúpenie maloletých detí. Podľa § 22 O.s.p. fyzická osoba, ktorá nemôže pred súdom konať samostatne, musí byť zastúpená zákonným zástupcom. Ide o zastupovanie na základe zákona. Podľa § 9 Občianskeho zákonníka maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Podľa § 31 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia zastupujú maloleté deti pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé. Vychádzajúc z uvedených zákonných ustanovení navrhovateľ tvrdil, že výklad súdov v danej veci bol chybný a nesprávny, pretože podľa názoru súdu by rodičia nemohli zastupovať svoje maloleté deti v žiadnom konaní, ktoré smeruje proti druhému rodičovi, ak sa týka akýmkoľvek spôsobom maloletých detí, či už ide o zverenie do osobnej starostlivosti, určenie alebo zmenu výživného, o úpravu styku s maloletými deťmi a podobne. Navrhovateľ v podanom dovolaní poukázal na to, že matke detí, teda odporkyňi vzniká bezdôvodné obohatenie, pretože si ponecháva celé dávky, ktoré sú určené pre deti, hoci sa o ne starajú v rovnakom rozsahu, ako rodičia obaja, pretože deti boli zverené do striedavej starostlivosti rodičov, a nemôže on ako otec detí trpieť ujmu tým, že kolízny opatrovník o túto vec nemá záujem, a že jeho návrh zobral späť. On ako navrhovateľ a ako otec maloletých detí tvrdil, že záujmy maloletých detí boli poškodené a postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a poukázal na ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p., z ktorého dôvodu žiadal uznesenie odvolacieho súdu a aj uznesenie prvostupňového súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s tým, že žiadal, aby sa súd zaoberal nárokom, ktorý si v tomto konaní uplatnil ako navrhovateľ.

K dovolaniu navrhovateľa sa vyjadrila odporkyňa, ktorá žiadala dovolanie odmietnuť,

pretože návrh navrhovateľa je absolútne bezdôvodný a neopodstatnený a opakované odvolanie nie je prípustné. Uviedla, že finančné prostriedky boli a sú venované výlučne pre potreby maloletých detí a prídavky vyplácané v Rakúsku jej právom patria, pretože si tam pravidelne podľa rakúskych zákonov platí všetky náležité poplatky vyplývajúce zo živnosti, odvody do sociálnej aj zdravotnej poisťovne. Nechápe, ako môžu byť navrhovateľom jej deti a hlavne jej starší syn M., keď chodil k navrhovateľovi od začiatku sporadicky, nepravidelne a od konca roku 2011 už vôbec k nemu nechodí, teda viac ako dva roky, lebo žije iba s ňou a jej partnerom a k otcovi chodiť odmieta. Počas prázdnin a školského voľna je iba s ňou v Rakúsku. Vyjadrenie navrhovateľa, že sa starajú spoločne a rovnako o deti je absolútne nepravdivé a zavádzajúce. Všetky poplatky hradí deťom výlučne ona sama, o čom môže predložiť potvrdenia zo školy, materskej školy ako aj množstvo účtov, ktoré má k dispozícii a ktoré si starostlivo odkladala, pričom navrhovateľ nezaplatil za doterajšiu dobu striedavej starostlivosti, ktorá bola určená súdom, ani jeden poplatok. I keď sa osobne stará sama o obidve deti, doteraz nepožiadala o výživné, ale pretože sa otec o syna absolútne nestará, má na výživné nárok. V súčasnej dobe je vedené súdne konanie o zrušenie striedavej starostlivosti a preto je toto konanie nedôvodné.

K dovolaniu navrhovateľa sa vyjadril Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Považská Bystrica tak, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne, poukázal na svoje doterajšie stanovisko a vyjadrenie k odvolaniu s tým, že nie sú mu známe žiadne skutočnosti o tom, že prídavky na deti by boli odporkyňou zneužívané na iný účel, ako na výživu detí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon dovolanie pripúšťa.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydaného vo forme uznesenia sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je dovolaním napadnuté, nevykazuje znaky niektorého z týchto uznesení, nemožno prípustnosť dovolania vyvodiť z ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

V súvislosti s námietkou dovolateľa, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale tiež vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.

Podľa § 237 O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol

potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Navrhovateľ v dovolaní nenamietal, že v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. a existencia takej procesnej vady nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania, dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm.f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné právo, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Navrhovateľ tvrdil, že nesprávnym posúdením podmienok pre zastavenie konania podľa § 96 O.s.p. v dôsledku späťvzatia návrhu na začatie konania opatrovníkom maloletých detí, ktorý návrh vo veci nepodal a nebol oprávnený na to, aby návrh na začatie konania zobral späť, bolo znemožnené jeho ústavné právo na súdnu ochranu a bola mu odňatá možnosť konať pred súdom, pretože zákonným dôsledkom späťvzatia návrhu na začatie konania je zastavenie konania.

Dovolaateľ teda namietal nesprávne právne posúdenie veci s dôsledkom odňatia možnosti konať pred súdom. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce dovolací dôvod, ktorým však možno odôvodniť len procesne prípustné dovolanie. Samo osebe však bez ďalšieho nezakladá žiadnu z vád v zmysle § 237 O.s.p.

Podľa obsahu dovolania, podstatná je námietka dovolaateľa, že súdy nesprávne aplikovali v danej veci ustanovenie § 96 O.s.p. pri skúmaní podmienok pre zastavenie konania vo veci.

Podľa § 96 ods. 1 O.s.p. navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. Ak je návrh vzatý späť celkom, súd konanie zastaví. Ak je návrh vzatý späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví.

Podľa § 92 O.s.p. účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný), alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje.

Civilný proces predstavuje komplex procesnoprávnych vzťahov, ktorého základným prvkom a neodmysliteľnou pojmovou súčasťou je subjekt konania. Definovanie účastníkov je v každom štádiu konania mimoriadne dôležité, a v každej fáze procesu musí byť súd jasno v otázke, kto je účastníkom konania. Ide o jednu zo základných procesných povinností súdu. Z dispozičného princípu civilného procesu vyplýva procesné určenie okruhu účastníkov konania.

Navrhovateľ (žalobca) disponuje konaním a jeho predmetom a teda za účastníka sa považuje ten subjekt, ktorý podal návrh na začatie konania. V danej veci návrh na začatie konania podal a podpísal prostredníctvom právneho zástupcu Ing. P. T.

Súd v rámci skúmania procesných podmienok skúma len otázku spôsobilosti označených subjektov byť účastníkom konania, teda procesnú subjektivitu a otázku procesnej spôsobilosti v konaní. To, či je účastník konania legitimovaný aj hmotnoprávne, je až otázkou meritórneho rozhodovania o návrhu, teda či označený účastník je aktívne alebo pasívne vecne legitimovaný. Procesnú zodpovednosť za označenie účastníkov v návrhu vždy nesie navrhovateľ v tom zmysle, že zodpovedá za nesprávne označenie vecne nelegitimovaných účastníkov. Povinnosťou súdu však je dbať na to, aby účastníci konania označení v návrhu navrhovateľom, boli označení v súlade s § 79 ods. 1 O.s.p. Ak to tak nie je, súd vyzve navrhovateľa, aby nesprávne označený subjekt v návrhu označil v súlade s náležitosťami vyžadovanými zákonom, a poučil účastníka ako má opravu vykonať (§ 43 O.s.p.).

V predmetnej veci súdy obidvoch stupňov nesprávne dospeli k názoru, že predmetom konania je úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom, keď návrh podáva jeden z rodičov proti druhému rodičovi, a v takom prípade musia byť maloleté deti zastúpené opatrovníkom, v konkrétnom prípade príslušným Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Z podaného návrhu na začatie konania vyplýva, že návrh podáva navrhovateľ Ing. P. T. proti odporkyni M. W., o vydanie bezdôvodného obohatenia a žiada, aby súd uložil odporkyni povinnosť do rúk navrhovateľa zaplatiť sumu 1 000 € a nárok si uplatňuje podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka. I keď v petite návrhu je uvedené, že odporkyňa je povinná túto sumu zaplatiť maloletým deťom do rúk navrhovateľa, nie je možné z obsahu spisu ustáliť, že ide o konanie o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom, v ktorom je potrebné ustanoviť maloletým deťom opatrovníka. Je potrebné zdôrazniť, že každé podanie účastníka v súdnom konaní sa posudzuje nie podľa formálnych znakov, ale podľa svojho obsahu.

Z ustanovenia § 96 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. V zmysle tohto ustanovenia návrh na začatie konania môže vziať späť navrhovateľ a ide o dispozičný úkon účastníka konania a dispozíciu konaním zo strany navrhovateľa. Dispozičný princíp sa v sporovom konaní uplatňuje pri návrhu na začatie konania, to znamená, že navrhovateľ sám zvaží, či podá návrh, alebo nie.

Nebol správny postup súdu, keď zastavil konanie podľa § 96 O.s.p. len na základe späťvzatia návrhu opatrovníkom, ktorý návrh nepodal a nesprávne sa súd domnieval, že opatrovník zastupuje maloleté deti a tiež nesprávne vyhodnotil, že v danom prípade ide o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom. Je potrebné zdôrazniť, že aj v prípade ak sa návrh na začatie konania podal, hoci súd mohol začať konať i bez návrhu, navrhovateľ i v tomto prípade rovnako disponuje konaním podľa § 96 O.s.p.

Ústavný súd SR tiež svojim nálezom sp. zn. I. ÚS 3/01 zdôraznil, že zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, a k tomu zodpovedajúca povinnosť o veci konať. Ak osoba uplatní svoje právo v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami, orgány súdnej moci majú povinnosti umožniť každému, aby sa uplatnením práva zaručeného článkom 46 ústavy stal účastníkom súdneho konania (II. ÚS 14/01-46).

Navrhovateľ v predmetnej veci podal návrh na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 1 000 € proti odporkyni a v podanom návrhu uviedol, že návrh na vydanie bezdôvodného obohatenia podáva ako otec maloletých detí, ktoré sú v návrhu uvedené, pričom oprávnenou osobou je rodič a príspevok na výživu detí má dostať a používať rodič, ktorý dieťa vychováva, a ak v danom prípade vychovávajú obaja rodičia detí v striedavej starostlivosti, príspevok patrí obidvom rodičom, a preto si ho majú rozdeliť. Tieto skutočnosti zdôraznil otec v podanom odvolaní proti uzneseniu a tiež v podanom dovolaní proti uzneseniu odvolacieho súdu a namietal, že návrh podal ako otec detí a žiada, aby súd o jeho nároku rozhodol.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu nie je možné zistiť, na základe čoho súd dospel k názoru, že predmetom konania je úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom, v ktorých konaniach je potrebné maloletým deťom ustanoviť opatrovníka. Predmetom konania je zaplatenie sumy 1 000 € ako bezdôvodné obohatenie, ktoré si navrhovateľ uplatňuje voči odporkyni. Jedine navrhovateľ, ktorý podal návrh na začatie konania je oprávnený podaný návrh zobrať späť a žiadať, aby súd konanie zastavil. Aj v prípade, ak bol podaný návrh na začatie konania, hoci súd mohol začať konanie aj bez návrhu, navrhovateľ rovnako disponuje konaním podľa § 96 O.s.p., teda jedine navrhovateľ môže takýto návrh zobrať späť, v žiadnom prípade tak nemôže urobiť ustanovený opatrovník maloletých detí.

Súd prvého stupňa sa neriadil uvedenými procesnými ustanoveniami a rozhodol v rozpore so zákonom, ktoré pochybenie neodstránil ani odvolací súd a iba sa stotožnil s nesprávnym právnym záverom súdu prvého stupňa a jeho nesprávnym procesným postupom. Nebol preto správny záver odvolacieho súdu, že súd prvého stupňa opodstatnene ustanovil v konaní kolízneho opatrovníka v zmysle ustanovenia § 31 ods. 2 Zákona o rodine, ktorý potom následne bol oprávnený disponovať návrhom na začatie konania a návrh vziať späť. Preto nie je možné sa stotožniť so záverom odvolacieho súdu, že preskúmaním danej veci zistil, že súd prvého stupňa otázku prípustnosti a účinnosti späťvzatia návrhu na začatie konania posúdil správne. Navrhovateľ v dovolaní preto dôvodne namietal, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a žiadal zrušiť uznesenie odvolacieho súdu a tiež uznesenie súdu prvého stupňa a vrátiť vec na ďalšie konanie s tým, že žiadal, aby súd konal a rozhodol o jeho nároku. Navrhovateľ v podanom dovolaní preto dôvodne namietal, že postup súdu nebol správny, keď konanie zastavil, i keď k tomu neboli splnené procesné podmienky.

Procesným postupom súdov sa navrhovateľovi nezaručilo základné právo na súdnu ochranu podľa článku 20 ods. 1 a článku 46 ods. 1 ústavy, ako aj ústavné právo na autonómiu vôle podľa článku 12 ods. 1 prvá veta v spojení s článkom 46 ods. 1 ústavy, ktorého procesnoprávnym aspektom je dispozičné právo účastníka konania obsahujúce v sebe oprávnenie slobodne disponovať hmotnými a procesnými právami v občianskom súdnom konaní.

V predmetnej veci bolo povinnosťou odvolacieho súdu na základe podaného odvolania skúmať, či postup súdu prvého stupňa, ktorý konanie vo veci zastavil, bol správny a v súlade so zákonom. Keďže odvolací súd vychádzal z iného právneho názoru a neobjasnil riadne okolnosti, za ktorých sa stotožnil s právnym záverom prvostupňového súdu a odvolanie považoval za nedôvodné, i keď z odôvodnenia jeho rozhodnutia nie je možné zistiť, ako k takému názoru dospel, porušil zákon a nesprávne posúdil danú vec v zmysle ustanovenia § 96 O.s.p.

Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že ak Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 1 O.s.p. upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, je nutné zdôrazniť,

že aj účastník konania, v súčinnosti s ktorým postupuje súd v konaní (§ 6 O.s.p.) zodpovedá sám za ochranu jeho práv, čo však neznamená, že súd je zbavený konečnej zodpovednosti za uskutočnenie spravodlivého procesu tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.). V tej súvislosti je potrebné zdôrazniť, že pokiaľ ide o posúdenie správnosti procesného postupu v danej veci, týkajúceho sa späťvzatia návrhu na začatie konania v súlade s § 96 O.s.p., podstatnou skutočnosťou v tomto prípade je to, že podanie účastníka musí spĺňať zákonom stanovené náležitosti, teda údaje vyžadované zákonom, ktoré sú nevyhnutné pre jeho identifikáciu a tiež pre identifikáciu ďalšieho postupu súdu. Náležitosti pre podanie účastníka stanovuje všeobecné ustanovenie § 42 ods. 3 O.s.p. ako i ďalšie špeciálne ustanovenia zákona. Z ustanovenia § 42 ods. 3 O.s.p. okrem iného vyplýva, že z podania musí byť zjavné kto ho robí. Preto pokiaľ súd prvého stupňa skúmal splnenie zákonných podmienok pre zastavenie konania v zmysle § 96 O.s.p., bolo predovšetkým potrebné zaoberať sa tým, kto predmetné podanie robí a to najmä kto je navrhovateľom v danej veci, teda kto je oprávnený disponovať návrhom a či návrh na začatie konania zobrala späť osoba na to oprávnená. Z ustanovenia § 96 O.s.p. nepochybne vyplýva, že navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie. Je nutné zdôrazniť, že v prípade pochybností o tom, kto vystupuje na strane navrhovateľa v danej veci, Občiansky súdny poriadok upravuje postup súd v prípade odstraňovania väd podania v § 43 O.s.p. tak, aby podanie spĺňalo zákonom stanovené náležitosti. V predmetnej veci súdy obidvoch stupňov v zmysle uvedeného nepostupovali a zastavili konanie vo veci o zaplatenie 1000 eur, ktoré si navrhovateľ uplatnil v podanom návrhu bez toho, aby sa zaoberali otázkou, či návrh na začatie konania bol vzatý späť účinne a osobou na to oprávnenou a nezaoberali sa tým, aké dôsledky môže mať predmetné rozhodnutie v súvislosti so zastavením konania vo veci o uplatnenom nároku navrhovateľa, ktorému súd svojim postupom odňal procesné právo, ktoré mu právny poriadok priznáva a to najmä domáhať sa svojho práva zákonom ustanoveným spôsobom na príslušnom súde.

Vzhľadom na uvedený nesprávny postup súdov nižších stupňov, dospel dovolací súd k záveru, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, ale tiež jeho opodstatnenosť. Vzhľadom na existenciu tejto vady, dovolací súd sa nezaoberal ďalšími námietkami v podanom dovolaní.

Uvedená procesná vada zakladá vždy prípustnosť dovolania a zároveň je aj dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesením podľa § 243b ods. 4 O.s.p. napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 243b ods. 3 O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania podľa § 243d ods. 1 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. novembra 2013

JUDr. Eubor Š e b o, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková